

2023./2024. sezona
TREŠĀ ATLASĒS ANKETA

Karpati un Balkāni

1. Karpatu kalnu grēdā atrodas pasaulē iespaidīgākās lielo plēsēju populācijas. Atpazīsti plēsēju un zālēdāju pēdas, ieraksti barības tīklā šo dzīvnieku nosaukumus latviski un latīniski. Atbildi uz jautājumiem. (16 p.)

Brūnais lācis

Ursus arctos

Eirāzijas lūsis

Lynx lynx

Pelēkais vilks

Canis lupus

Stirna

Capreolus capreolus

Pelēkais zaķis

Lepus europaeus

Kas notiks ar zālēdāju populāciju, ja pirmajā barības tīkla (plēsēju) stāvā samazināsies indivīdu skaits? Kas notiks, ja šis skaits palielināsies? Kā tas ietekmētu veģetāciju? (3 p.)

Ja plēsēju stāvā samazināsies indivīdu skaits, augēdāju populācija palielināsies. Ja plēsēju skaits palielināsies,

samazināsies augēdāju skaits. Plēsēju skaits ietekmē veģetāciju, jo tas ierobežo zālēdāju populāciju palielināšanos/

samazināšanos un līdz ar to dažādu augu sugu attīstību un izplatību.

Kas notiks ar lielo plēsēju populāciju, ja otrajā barības tīkla (augēdāju) stāvā samazināsies indivīdu skaits? Kas notiks, ja šis skaits palielināsies? Kā tas ietekmētu veģētāciju? (3 p.)

Ja augēdāju stāvā samazināsies indivīdu skaits, plēsēju populācija samazināsies. Ja augēdāju skaits palielināsies,

iespējam palielināsies plēsēju skaits. Augēdāju skaits ietekmē veģētāciju, jo šie dzīvnieki barojas ar augiem, to

atvasēm, tāpēc ierobežo dažādu sugu attīstību un izplatību.

2. Atzīmē kartē apskates objektus Karpatu un Balkānu kalnu grēdās. (15 p.)

1

Belogradchishki skali

Leģendām apvīti smilšakmens veidojumi. Daži līdzinās cilvēkiem vai dzīvniekiem.

2

Peștera Urșilor

No rumāņu valodas tulkojot "lāču ala", kur atrasti vairāk nekā 140 aizvēsturiskas lāču sugas dzīvnieku skeleti.

3

Branas pils

Celtne vēsturiskajā Transilvānijas reģionā, ko tūristi apmeklē, vēloties uzzināt vairāk par Drakulu.

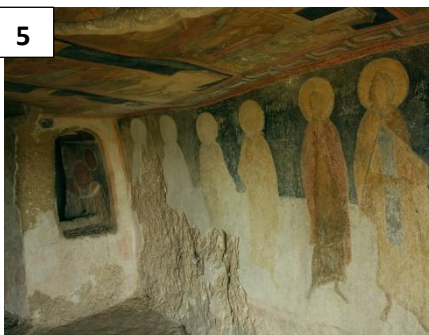
4

Centrālo Balkānu nacionālais parks

Tajā izplatīti seni dižskābaržu meži, kas iekļauti UNESCO Pasaules mantojumā.

5

Ivanovas baznīcas

Klintīs kalti alām līdzīgi dievnami, kuros sienas apgleznotas ar viduslaiku freskām.

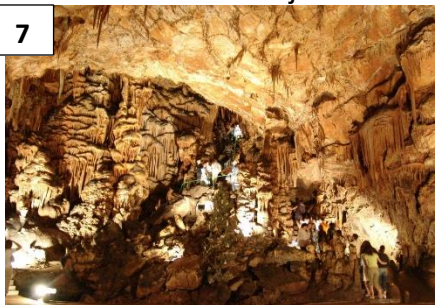
6

Babele de la Ulmet

Veidojumi no smilšakmens, kas pirms 5 miljoniem gadu radās zemestrīču rezultātā - *trovanti*.

7

Saeva dubka

Ala, kas vēsturiski apdzīvota kopš senās Romas laikiem. Mūsdienās tajā notiek ekskursijas un dažādi pasākumi.

8

Hoverla

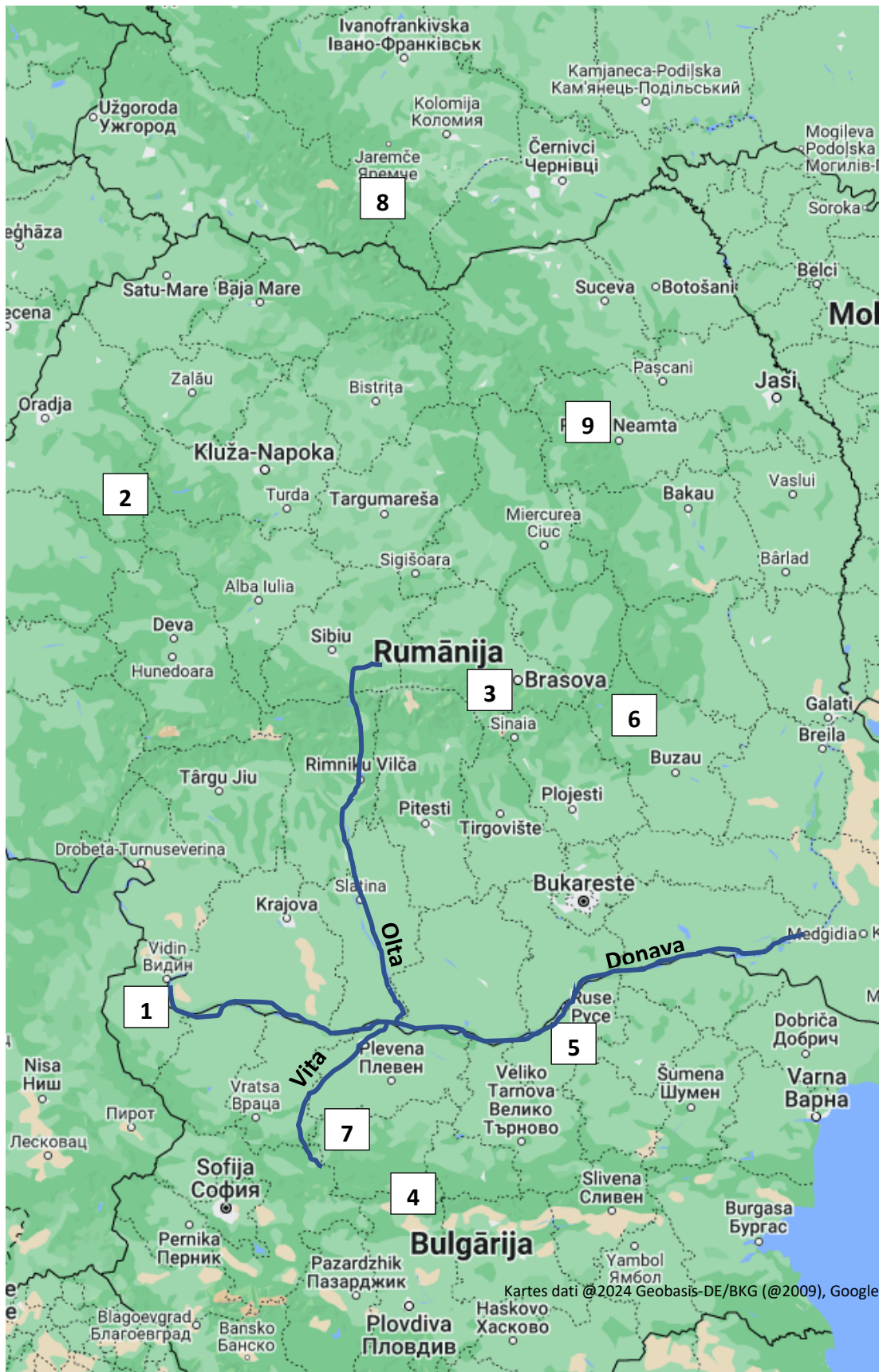
Šī kalna nogāzes klāj meži un kalnu pļavas – *polonynas*. Ukrainas augstākā virsotne.

9

Ceahlău

Kalnu masīvs, kas atrodas nacionālajā parkā, kurā izplatītas vairāk nekā 2000 augu sugas. Attēlā redzama viena no masīva virsotnēm – *Toaca*.

Starp Karpatu un Balkānu kalniem iezīmē otru garāko upi Eiropā un tās pietekas – Oltu un Vitu. (3 p.)

Kā sauc 2. un 7. attēlā redzamos iežu veidojumus, kas atrodas pie alu grīdas un griestiem? Kā tie veidojas? (3 p.)

Pie alas grīdas redzami stalagmīti, bet pie griestiem – stalaktīti. Šie lāstekām līdzīgie veidojumi rodas, iztvaikojot pīlošam ūdenim, kura sastāvā ir minerāls (visbiežāk kalcija karbonāts jeb kaļķakmens). Pilot veidojas stalaktīti, bet vietās, kur šis ūdens noplūdis, rodas stalagmīti.

3. Ieraksti trūkstošo vārdu vai izvēlies pareizo no variantiem. (14 p.)

Oltas upes baseins aizņem apmēram _____ (5% / **10%** / 20%) no Rumānijas teritorijas. Tās _____ (ieteka / **izteka**/ pieteka) atrodas *Hășmaș* kalnu masīvā Austrumkarpatos. Šī upe ieplūst Donavā pie pilsētas _____ **Turnu Măgurele/ Islaz** _____.

Vitas upe atrodas Ziemeļbulgārijā. Tās _____ (ieteka / **izteka**/ pieteka) ir pie _____ **Vezen** _____ kalna virsotnes Balkānu kalnos, ko bulgāru valodā sauc _____ **Stara planina** _____. Vitas _____ (ieteka / **izteka**/ pieteka) Donavā ir pie pilsētas _____ **Somovit** _____.

Upes posmu, kurā Donava plūst starp Karpatiem un Balkānu kalniem, sauc par _____ **Dzelzs vārtiem** _____. Šajā posmā atrodas divas _____ **hidroelektrostacijas** _____, kas uzceltas enerģijas ieguvei. Salīdzinot ar nelielām kalnu upēm, tās ūdens ir _____ (**piesārņots** / tīrs / dzidrs). Donavā ļoti bieži tiek veikta ūdens regulēšana, pie tās galvenajām pietekām ir ne mazāk kā _____ (300/ 500/ **700**) dambju un aizsprostu.

Donavas reģionā pie ietekas Melnajā jūrā atrodamas ļoti nozīmīga pasaulē aizsargājamas bezzvīņainas zivs populācija. Šo zivi sauc par _____ **stori** _____. Savukārt upes deltā atrodas pasaulē lielākais _____ **niedrājs** _____ - mitrājs, kam raksturīgas plašas *Phragmites* un *Typha* audzes. Tā ir nozīmīga ligzdošanas vieta daudzām putnu sugām.

4. Savieno katru attēlu ar tā aprakstu un kalnu dzīvotni, kur šis organisms atrodams (katrā dzīvotnē divi organismi). (16 p.)

Latvijā to audzē dārzos, bet dabiskais izplatības areāls ir Karpatu kalnos. Sirdsveida lapas ar zobainām malām. **1.**

Pasaulē apdraudēts vāveru dzimtas pārstāvis, kas sastopams Austrumeiropā un Centrāleiropā. To negatīvi ietekmē nepareiza dzīvotņu apsaimniekošana. **5.**

Reta liliju dzimtas augu suga, kas sastopama tikai Balkānu pussalā, Rodopu kalnos Bulgārijā un Grieķijā. **2.**

Latvijā rets ieceļotājs, Balkānu kalnos 20. gs. sākumā plaši izplatīts, tad izzudis. Mūsdienās šī vanagveidīgā populācijas cenšas atjaunot. **6.**

Kurvziežu dzimtas augs, kas izplatīts Austrumeiropā un Rietumeiropā. Latvijā to var audzēt dārzos. **3.**

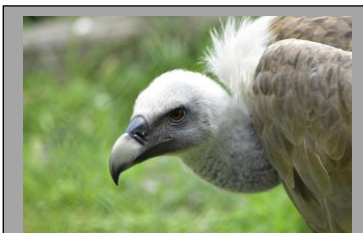
Galvenokārt naktī aktīvs plēsējs, kura izplatību negatīvi ietekmē biotopu fragmentācija. **7.**

Reti sastopama un aizsargājama skujkoku suga Karpatos un Balkānos, arī Latvijā. Indīgs augs. **4.**

Dzīvnieks, kas sastopams tikai alās Balkānu pussalā. Tas ir pielāgojies dzīvei tumsā. **8.**

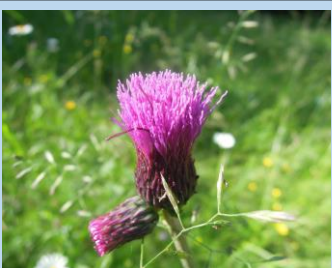
Felis silvestris 7.

Gyps fulvus 6.

Spermophilus citellus 5.

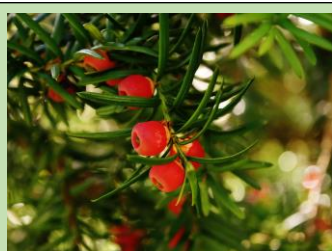
Cirsium rivulare 3.

Lilium rhodopaeum 2.

Campanula carpatica 1.

Taxus baccata 4.

Proteus anguinus 8.

Zālāji
2., 5.

Klintis un kalnu nogāzes
1., 6.

Ūdenstilpes un mitrāji
3., 8.

Meži
4., 7.

5. Izlasi apgalvojumus. Ar P apzīmē patiesos un ar M – melus. (10 p.)

M	Karpatu un Balkānu kalni ir ievērojami augstāki par Alpiem, lai gan augstākā virsotne Eiropā ir šajā kalnu grēdā. (Karpati un Balkāni nav augstāki par Alpiem)
P	Rumānijā atrodami dubļu vulkāni, kas veidojas pazemes ūdens un gāzes izplūdumu rezultātā.
P	Ir kāds kalns Ukrainā, kas nosaukts kāmjā vārdā. (Khomiak)
M	Vlads III Drakuls, valdnieks mūsdienu Rumānijas teritorijā, valdīja no Brana pils, Transilvānijā. (Šis valdnieks Brana pili pat neapmeklēja)
M	Rumānijā vasaras sagaidīšana saistīta ar <i>Baba Dochia</i> , mitoloģijas tēlu, kura esot pārvērtusies par akmeni <i>Bucegi</i> kalnos. (Ar šiem nostāstiem saistīta pavasara sagaidīšana)
P	Balkānu reģionam raksturīgs izteiktāks gaisa piesārņojums, salīdzinot ar lielāko daļu Rietumeiropas.
M	Bulgārijas kalnu pļavās var sastapt grauzēju, kura acis noklātas ar ādu. Tas pielāgojies aktivitātei naktī. (Grauzējs <i>Nannospalax leucodon</i> pielāgojies dzīvei zem zemes)
P	Balkānu kalnu ielejās izplatīts meža seskam līdzīgs dzīvnieks ar plankumainu kažoku, kas nepieder ģintij <i>Mustela</i> .
P	Rilas klosteris atrodas dabas parkā, kurā izplatīta endēma ozolu suga. (Rilas ozols <i>Quercus protoroburoides</i>)
M	Boteva kalns, kas ir augstākā virsotne Bulgārijā, atrodas Balkānu kalnu grēdā. (Augstākā virsotne Bulgārijā ir Musala)

📍 PAR ANKETAS KĀRTĪBU UN SALASĀMĪBU – 2 PAPILDUS PUNKTI!

📍 ATBILŽU IESŪTĪŠANAS TERMIŅŠ NO 7. FEBRUĀRA LĪDZ 6. MARTAM.

Komandas nosaukums:

Skola, klase:

Komandas kontaktinformācija (vēlams skolotāja):

E- pasts: _____

Telefona numurs: _____

IESNIEDZOT ŠO ANKETU, ESMU IEPAZINĪES AR KONKURSA NOLIKUMU!